

חינוך או נהמה ?

מאת אורי אבנרי

לפני שנה ומעלה, כשתוצאות הציפיות הגוברת והולכת בבית-הסוהר החלו לב" לוט לעין, עיבד משרד המשטרה תכנית מפורטת להקמת בית-סוהר מרכזי חדש, שיחל את רוב הליקויים של בתי-הסוהר הקיימים ביפו ובתל-מונר. התקציב הדרוש: 100.000 ל"י.

בתחילה לא מצאה התכנית און קשבת. האנשים המספלים בהוצאות המדינה הת' רגלו לראות מספרים, ולא את הטהגדיות האנושיות העומדות מאחוריהם. כשאישרה סוף-סוף הצעת-התקציב המקורית, חל שנוי מוחלט במחירי חמרי הבנין בארץ. כדי לבצע את התכנית היה צורך ב-90.000 ל"י נוספות.

שוב החל מאבק עקשני, שנמשך חד' שים רבים. מנהל משרד המשטרה נסע פעמים אחדות אל ועדת הכנסת, התריע, דרש, הצביע על המצב הקודר, שנוצר מאחורי הסריגים. לפני חודש ימים, נענתה סוף-סוף ועדת הכנסת לבקשתו. התקציב אושר, ובימים אלה יתחילו בהקמת בית-הסוהר המרכזי ברמלה.

שנה אחת ללא שנוי. האם יפ' תור בית-הסוהר החדש את הבעיה, היהפוך בית-הסוהר מוסד בו אפשר להשפיע על האסיר לטובה, לעורר בו, מחדש, את רצונו לחיים בחברה נורמלית, לרתום אותו בעול החוק והמוסר בצאתו לחופש?

אין ספק, שבית-הסוהר החדש יחל כמה וכמה מן התופעות השליליות, המציי' נות את בתי-הסוהר הקיימים. בניגוד לבית-הסוהר בתל-מונר, הנמנה על סוג המבני רים הקטנים, שנבנו בימי המנדט, לפי תכנית טינארט, הרי מבצרי-המשטרה ברמ' לה (בדרך ללוד), בו יקום בית-הסוהר החדש, נמנה על סוג המבצרים הגדולים יותר. כלא תל-מונר נועד לקליט 130 איש (וקולט כיום 200). בית-הסוהר ברמלה נועד לקלוט 450 איש.

פרוש הדבר, שהשגירה תהיה פשוטה יותר, ואנשי שרות רבים יותר יוכלו להתי' מסר לתפקידים אחרים. יתר על כן, במקום בתי-המלאכה הזעירים של יפו ותל-מונר, יהיה ברמלה מקום לבהימלאכה מרווחים ובעיקר: לבית-הסוהר ברמלה הוקצב שטח אדמה נרחב של 1600 דונם אדמה חקל-אית, הפותח אפשרויות חדשות של תעסוקה לאסירים.

אולם כבר עתה ברור דבר אחד: בית-הסוהר ברמלה לא יקלוט את כל אסירי המדינה, לפי ההערכה האופטימית ביותר, תארך התאמת מבצרי-המשטרה העוזב לתפי קידו החדש, לפחות, שנה אחת. במשך שנה זו, יישאר מצב אסירי תל-מונר ויפו ללא שנוי, ויש להניח שהציפיות תלך ותגבר, עם בואם של אסירים חדשים.

כבר עתה עולה מספר האסירים על כוח הקליטה של בית-הסוהר החדש. קרוב לודאי, שבעוד שנה, יגיע מספר האסירים

ל-600, מספר העו' לה על כוח הקליטה של רמלה ותל-מונר גם יחד. כבר לים אחרות: כבר עתה ברור לחלו' טין, שבית-הסוהר בתל-מונר ישרא' ב' תפקידו (ויאכסן), לפי התכנית, את השפטים לתקופות ארוכות, וייתכן שלא תהיה אפשרות לחתר אף על בית הסוהר ביפו. אם המדינה לא תדאג מיד למצב, שיווצר בעוד שנה' שנתיים, יתמלא גם

החצר של תל-מונר: תמונה זו מזכירה את הצירים הקלאסיים של בית-הסוהר האירופיים. ואת שירו הגדול של אוסקאר ויילד, ומראה באיזו מידה ממשיך בית-הסוהר הישראלי את המסורת האירופית השמרנית. האמנם היה צורך בשיטה זו? האם אי-אפשר לשנותה?

בעולם. אפשר לחלק את או' כלוסית בבית-הסוהר ל' ארבעה סוגים עיקריים, אשר כל אחד מהם שונה לחלוטין מרעהו. אסירים מקריים, ש' נשפטו על עבירה רא' שונה לתקופה קצרה (כגון עברייני תנועה, עבריינים, שהפרו את תקנות הפיקוח הכלכל' ליות, תקיפה גופנית כתוצאה מקטטה, הח' זקת פשק, סרוב לשלם מזונות).

בית-הסוהר תל-מונר: מקום משכנם של השפטים לתקופות ארוכות. למאסר-עולם ולמות.

בית-הסוהר החדש עד אפס מקום, וגם בו תהיה אותה צפיפות הרסנית.

4 מוני האסירים. במצב הטוב ביותר יג' רום בבית-הסוהר החדש הקלה גדולה במצב, או ימנע, לפחות, הרעה נוספת. אולם גם הוא לא יענה על השאלה העקרונית: כיצד לה' פוך את בית-הסוהר מ' בית-נקמה לבית-חינוך? הפיכת בית-הסוהר ל' מוסד סוציאלי מבריא, מחייב מהפכה יסודית בעצם תפיסתה של שר' סת-העונשין הנהוגה

בית-הסוהר יפו: קרובי האסירים מנסים לראות את פני אהוביהם בחלונות הרחוקים.

עד מה יעיק הכבל
ולשנה ידמה היום -
יומה ארוך מלא סבל

לא אדע אם חוק אמת
או שמא חוק הוא הבד,
כל שנדע, רובצי בתא,